

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Lignantes, pascentes, paragraph. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

sine iniustitia earum aucupio compensetur.

Verum quia ejusmodi damnum earum, & valde exiguum esse ex columbis consuevit (nam propterea sita n. columbaria reputantur) idcirco vix unquam propter ejusmodi damnum simplices columbx alienis aucupijs subijciuntur. non ita, apibus & canibus, alienas vineas cum uvatum notabili detrimento depascensibus.

n. Mol. Val. Reb. Alij, quos sequitur etiamque Dicast. li. 2. de just. tr. 2. d. 9. dub. 11. n. 319.

11. Easdem tamen columbas ad trun columbarium attrahere, nisi bonis artibus & sine fraude, ne liceat. Melius autem alere, commodioremque locum tuis aptare, fraudem ne vocato.

o Less. l. c. n. 28.

12. Quamvis Clericis & Monachis, nemineri suo desint, & ob decentiam, interdicta sit frequens venatio clamorosa, hoc est, equorum, canum, accipitrumque strepitu fervens, tamen præcis extrinsecis fortè alijs incommodis, cum ex se gravis deordinatio nequaquam sit, sub mortali p. ne facile ejusmodi Clericos, & Monachos illi venationi deditos reprehendito. Quietam vero, quæque raro ob honestam animi relaxationem ab iisdem assumitur, nulla q. lege ipsis interdictam esse, ne ignorato.

p. Laym. l. c. n. 4. afferens Cajet. Mol. Abb. Reb. Sa. q. Mol. d. 44. Less. nu. 40. Dic. Gaspar Hurt. Dian. eosdem cit. p. 9. tr. 8. re. 40.

§. III.

Lignantes pascentesque.

1. DE his quoque breves proferantur, instar legum, canones.

Si pascua silvæque ad communitem pertinent, omnes, qui ex eadem sunt, iisdem a. utuntur, fruuntur. Si tamen Magistratus ob bonum publicum prohibeat, subditi non parentes, ad poenam à Iudice condemnantur, non tamen b. in conscientia peccare, nec ad restitutionem obligari ante sententiam, creduntur; præterquam, si debita lignorum portione notabiliter pro concivibus diminuta, grave iisdem intulerint detrimentum.

a Mol. d. 58. & 50. Sotus li. 4. de just. qu. 6. ar. 4. Less. l. c. d. 14. Reb. p. 1. lib. 1. q. 15. b. apud Castrop. l. c. n. 6. & Dicast. li. 2. de just. tr. 2. d. 9. dub. 13. num. 345.

2. In dubio, an silvæ atque pascua ad cives pertineant, an ad Principem, non ad hunc, sed ad illos ea spectare, certum c. esto.

c Laym. l. c. n. 18.

3. Alij, qui ex ea communitate non sunt, si ligna cadant, si pascua depascant, furti criminis rei sunt, nisi a. mortali, & restitutione excusentur, d. vel ex probabili opinione contraria, vel ex communi consuetudine, tacitoque consensu, quo cives ex vicinis oppidis, vicissim ad quotidianos usus hæc faciant, sub illud solum periculum, ut deprehensi multam solvant: damnum tamen extraordinarium ac magnum inferentes, ab hac

hac consuetudine, vel à probabili illa opinione nequaquam excusantur.

d. Mol. l. c. Laym. l. c.

4. Si nemora, vel pascua sub privato alicujus sint dominio, illis præter dominum, utitor nemo; usum tamen eorum notabilem non juxta proportionem eorumdem in civitates asportatorum, sed secundum pretium in eodem, ubi fixa sunt, loco, & nondum sunt secta, ac forte sunt arida, (quæ certè singula valde diminuunt æstimationem) prudenter dimetitor. e.

e. Mol. d. 58. versu, quinta conclusio.

TRACTATUS TERTIUS.

De restitutione.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit restitutio, & quo præcepto jubeatur.

1. **R**estituere, ex S. Thoma a est, iterato al quem statuer in dominium, vel possessionem rei suæ.

Clarius, est redditio rei acceptæ, vel damni illati compensatio.

a. S. Th. 2. 2. q. 62. ar. 1.

2. Vertitur autem celebris quæstio, an ea imperetur præcepto negativo, cujus natura est, ut obliget semper, & ad semper, an vero, affirmativo, cujus est, determinato tempore obligare.

3. Præmitto breviter primo; præceptum affirmativum, seu quod idem est, positivum esse de actu positivo. v. g. assiste sacro die festivo: negativum esse de negatione, seu omissione actus v. g. ne blasphemes, ne occidas.

4. Præmitto secundò, in eo, qui ex justitia aliquid debet, posse considerari obligationem, quam habet, non retinendi rem alienam, quæ est omisio actus, & posse considerari obligationem, quam habet eandem reddendi, qui est actus positivus; utrumque actum justitia præcipit. Ne retineas alienum, & Redde domino, quod ipsius est. Hæc esse duo satis distincta, patet; nam tu debes v. g. reddere famam, retractando, si alium infamasti; & tamen propriè nihil illius apud te retines. His positis.

5. Dico, præceptum restitutionis principaliter & per se, atque adeo absolute, esse de actu positivo, adeoque esse præceptum affirmativum: esto, minus principaliter, & ratione alterius, præcipiatur aliquid negativum. Ita post accuratam considerationem dicendum puto; nam alij modi loquendi, rem bene mihi perpenderit, & fortasse alijs numquam satisfecerunt. Ratio nostra est, quia præceptum restitutionis principaliter, & per se eo tendit, ut fiat à te æqualitas arithmetica cum domino rei ablata, quæ æqualitas est, per omnes, & objectum adæquatam justitiæ commutativæ, quæque non fit, nisi per ipsam positivam redditionem, & quando idem præceptum restitutionis imperat, ne retineatur res domini, ideo imperat, quia vult, ut à te rem non retinente eadem res reddatur domino; nulla enim æqualitas resultaret, si rem tu non retineres, & tamen res domino non redderetur. Dixi (à te) nam si v. g. equus ablati fugiat ad dominum, tu per non retentionem equi, non observas præceptum restitu-